

[Udenrigsministeren]

tilbage til, og få dage senere fulgte Commonwealthlandenes aftale om et fælles udredningsarbejde med henblik på fælles foranstaltninger.

Denne omfattende reaktion fra det internationale samfunds side har medvirket til, at der er indtrådt en alvorlig krise i Sydafrikas økonomi. På 1½ år er den sydafrikanske valuta, rand, faldet med 45 pct. i forhold til dollar.

Danmarks politik over for Sydafrika har sine rødder tilbage i midten af 1960'erne og skal først og fremmest ses i sammenhæng med bestræbelserne i De Forenede Nationer og den fællesnordiske optræden. Med udgangspunkt i en opfordring fra FNs sikkerhedsråd i 1963 indførte de nordiske lande en frivillig våbenembargo mod Sydafrika. I 1978 gennemførtes det første nordiske handlingsprogram, som så har været grundlaget for skiftende danske regeringers Sydafrikapolitik.

I afventen af sikkerhedsrådsvedtagelser om bindende sanktioner vedtog de nordiske udenrigsministre på deres møde i Oslo den 17.-18. oktober 1985 en skærpelse af det nordiske handlingsprogram i form af en række ensidige foranstaltninger med henblik på at reducere deres økonomiske og andre forbindelser med Sydafrika, og samtidig opfordrede andre lande til at træffe lignende foranstaltninger.

Danmarks og de øvrige nordiske landes store skridt skal virke sammen med de skridt, der tages af lande, som har betydningsfulde forbindelser med Sydafrika og deraf følgende stor indflydelse. Vi må bestræbe os på at få så mange lande som muligt med i denne fælles sag og få dem til at nærme sig niveauet for det nordiske handlingsprogram, men det er indlysende, at hvis niveauforskellen bliver for stor, så risikerer vi at tabe kontakten med de andre lande, som vi ønsker at drage med os.

Denne regering er som sine forgængere fuldt på det rene med, at vores Sydafrikapolitik ikke kan være omkostningsfri. Den koster penge, den kan også koste arbejdspladser. Men hovedsigtet med disse foranstaltninger kan jo aldrig være at ramme Danmark. Det er et synspunkt, som helt klart deles af den svenske regering. Min svenske kollega sagde således i Oslo som svar på et spørgsmål fra journalister, at man fra svensk side

jo ikke ligefrem havde ledt efter områder, hvor foranstaltninger over for Sydafrika ville have størst skadevirkning på hjemmefronten. Det kan også udtrykkes således, at de nordiske lande ikke har behov for at føre bevis for deres troværdighed i Sydafrikaspørgsmålet.

Danmark vil fortsat virke for gennemførelsen af internationale foranstaltninger og har særlig gunstige forudsætninger herfor under sit medlemskab af sikkerhedsrådet. En sikkerhedsrådsvedtagelse om bindende økonomiske sanktioner ville i den nuværende situation efter min opfattelse kunne fremtvinge væsentlige forandringer i Sydafrika, men vi må til stadighed have for øje, at initiativer i sikkerhedsrådet må være egnede til at fremkalde vedtagelser i sikkerhedsrådet. I modsat fald kan de komme til at virke imod deres hensigt.

Vi må også i vores indsats imod apartheid have for øje, at målet for Danmarks bestræbelser er en fredelig overgangsproces med deltagelse af alle Sydafrikas befolkningsgrupper.

Til folketingets behandling i dag foreligger der tre forslag til folketingsbeslutning fra henholdsvis regeringen, socialdemokratiet og socialistisk folkeparti og venstresocialisterne i fællesskab. Endvidere er der fremsat et lovforslag af SF og VS. De tre forslag til folketingsbeslutning har alle til formål at skærpe Danmarks foranstaltninger over for Sydafrika over et bredt felt, hvorimod lovforslaget alene retter sig mod indførsel af kul og andre fossile brændstoffer fra Sydafrika.

Blandt de oplæg, der her foreligger, er SFs og VS' fælles forslag klart det mest vidtgående. De kræver et totalt stop for handel med Sydafrika. Over for det ligger regeringens og socialdemokratiets forslag ganske tæt op ad hinanden; i nogle henseender er socialdemokratiets forslag mere vidtgående, i andre er regeringens mere omfattende.

Jeg skal ikke her foretage en detaljeret gennemgang og sammenligning af de forskellige forslag, men blot gøre nogle få bemærkninger om enkelte elementer i forslagene. Det må så vise sig under udvalgsarbejdet, om ikke det vil være muligt at finde en udformning af et beslutningsforslag, som kan vedtages med et så bredt flertal, at den brede enighed om Sydafrikapolitikken, som jo reelt består både her i salen og i befolkningen, også kan komme til udtryk.